

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Christian Brun-Jenssen, 75 53 15 58

Skråvadalen kraftverk - Bindal kommune - ny uttalelse om reindriftsfaglige forhold

Vi viser til NVEs brev av 05.01.2023 med begrenset høring av tilleggsutredning om reindrift til konsesjonssøknad for Skråvadalen kraftverk. Vi viser også til befaringsrapport 28.09.2022 der Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt deltok og orienterte om distriktets bruk av området og deres utfordringer.

Norsk Grønnkraft Utbygging AS (NGK) har søkt om konsesjon for Skråvadalen kraftverk. En eventuell utbygging medfører etablering av en inntakskonstruksjon, nedgravd rørgate, kraftstasjon, utløpskanal, tilkomstvei, midlertidig massetipp og anleggsvei opp til Agnetjønnna med eller uten tilbakeføring etter endt anleggsperiode. Utbyggingen er vist i figur 2.

Konsesjonssøknaden var svært tynn når det gjelder beskrivelse av reindrifta og mulige konsekvenser, noe vi påpekte i vår høringsuttalelse av 13.07.2022. Etter befaringsrapport 28.09.2022 ble det konkludert med at konsekvensene for reindrift var utilstrekkelig utredet i konsesjonssøknaden, og NGK engasjerte SWECO for å utarbeide et tilleggsnotat som beskriver reindriftas bruk av områdene og mulige konsekvenser av den omsøkte kraftutbyggingen.

Endringer i konsesjonssøknaden

For å redusere de negative konsekvensene for reindrifta, ønsker NGK å endre søknaden fra å omfatte en permanent vei opp til inntaket, til en midlertidig anleggsvei som tilbakeføres til opprinnelig terreng etter endt byggeperiode.

Reindriftas bruk av området

Tiltaksområdet ligger i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt, hvor det drives samisk reindrift basert på alders tids bruk. Reinbeitedistriktet ligger sør i Nordland, og strekker seg også inn i Trøndelag fylke. Utstrekningen av distriktet er vist i figur 1. Distriktet er delt inn i seks siidaandeler (driftsenheter), som driver reindrift sammen eller separat, avhengig av årstid.

Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt er et helårsdistrikt, noe som innebærer at alle årstidsbeiter finnes innenfor samme geografiske område. Det er ikke fastsatt begrensninger i beitetider for ulike deler av distriktet, med unntak for grenseområdene mot Årjel-Njaarke reinbeitedistrikt i sør, hvor distriktene gjensidig har tilgang til å beite innenfor nabo-distriktets grenser i deler av året. Driften og

beitebruken i distriktet følger noen hovedmønstre, basert på kvaliteter ved vegetasjon, topografi og landskap som gjør ulike områder særlig egnet til gitte årstider. Beitebruken kan likevel variere i løpet av en årstid og mellom år. Reineierne gjør løpende vurderinger av hvor reinen skal beite og hvorvidt det er nødvendig å flytte dyrene. Utfordrende beiteforhold, rovdyrforekomster, inngrep og forstyrrelser er blant faktorene som avgjør muligheten til å bruke et beiteområde.

Figur 1 viser utstrekning av Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt.

Det vanligste driftsmønsteret i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt er beskrevet i SWECOs notat om reindrift. Det er viktig å huske at dette er (eller rettere sagt har vært) den vanligste bruken, og at avvik både er lovlig og sannsynlig. Med nye inngrep og klimaendringer vil også driftsmønsteret endre seg.

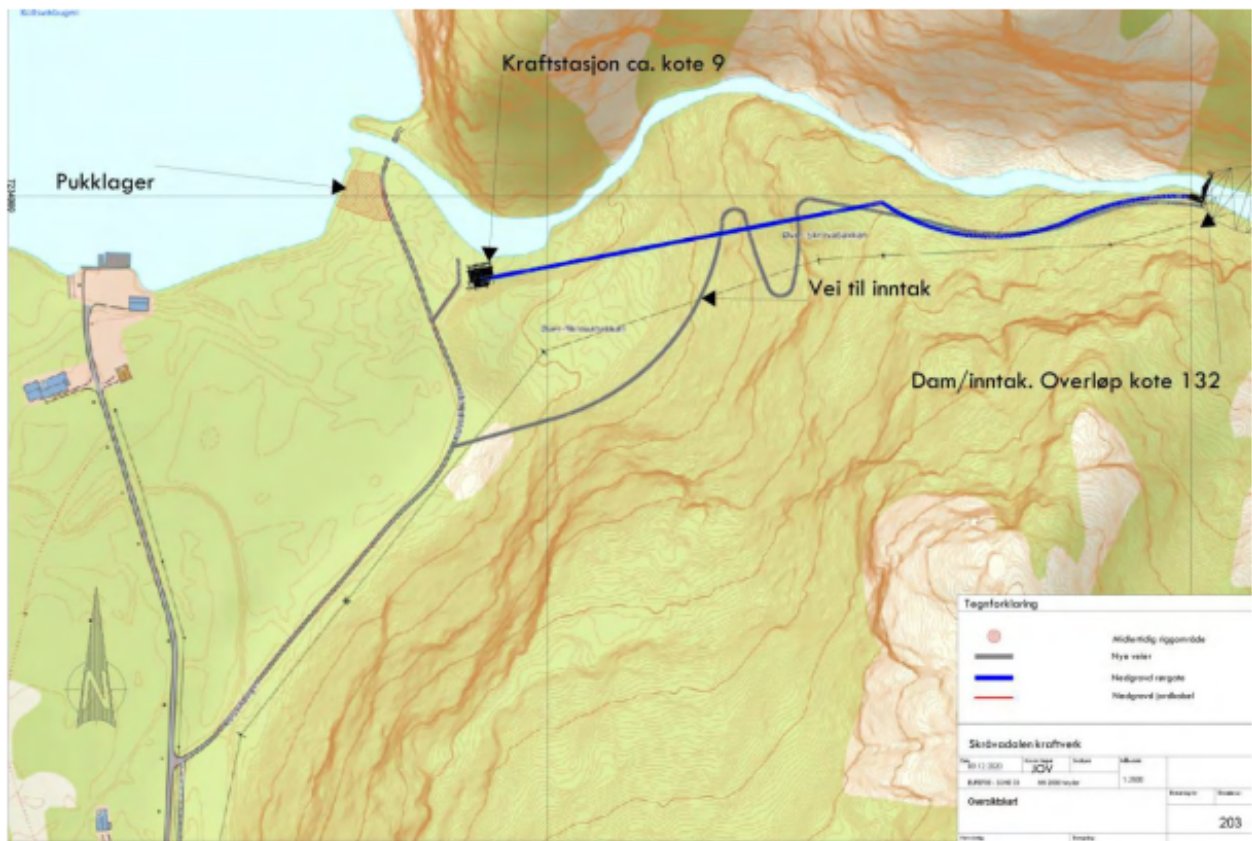
Skråvadalen er i stor grad urørt, og ligger godt skjermet for dårlig vær. Dalen har kvaliteter som gjør området godt egnet som beiteområde for rein, og har alle årstidsbeiter unntatt tidlig høstbeite. Områdene under skoggrensa har en særlig viktig funksjon som vinterbeite da det er god tilgang på hengelav på trærne. Når laven på bakken blir utilgjengelig her eller andre steder i distriktet, tilfører hengelaven en verdifull vinterbeiteressurs. I dårlige vintre med mye uvær, klarer mindre reinflokker å finne nok beite i disse dalførene. Samlet estimerer distriktet at dalførene ned mot Tosenfjorden gir et beitegrunnlag for 100-200 dyr i slike perioder. Generelt går det mest bukk og beiter i Bogadalen og Kolsvikbugen, da disse er mest robust for forstyrrelsene i området. Når beiteforholdene blir mer utfordrende kan også simler med kalv bevege seg inn i områdene hvis sulten blir stor nok til at de våger å ta større risiko. Distriktet erfarer at klimaendringer med milde vintre og en økning av låste beiter har gjort denne problemstillingen mer aktuell og gitt området rundt Bogadalen og

Skråvadalen større verdi som vinterbeite. Tilsvarende erfaringer blir rapportert også andre steder i Nordland reinbeiteområde.

Beiteområdet rundt det planlagte kraftverket og dalførene østover inngår i et større beiteområde vest for Kalvvatnan. Her har distriktet mulighet til å holde flokken samlet i området over tid, ved å kantgjete fra nord med utgangspunkt i gjeterhytta på Holmvatnet og fra sør ved dammen til reguleringsmagasinet for Kalvvatnan (Kappfjell, pers.med.). Dette gjør at distriktet kan ha kontroll på reinflokken, til tross for perioder med dårlig vær. Ved uvær kan distriktet la reinen få gå i fred og trekke ned i dalførene for å beite, før den kommer opp igjen mot fjellområdene når det blir bedre vær. Slik sikrer de at reinen har tilgang til beite, samtidig som at de har kontroll på at reinen ikke trekker ut av området før de ønsker det.

Det er ikke registrert flyttleier i området rundt Skråvadalen. Det er imidlertid tegnet inn flere trekkleier i reindriftskartene, og man må regne med at det trekker rein på kryss og tvers i landskapet når reinen beveger seg mellom de ulike beiteområdene. Dette inkluderer lia langs med Skrovdalselva fra Kolvikbugen forbi Agnettjønna. Det er kartlagt flere større oppsamlingsområder i fjellområdet her.

Figur 2: Kart over utbyggingsområdet fra konsesjonssøknaden (Illustrasjon: NGK).

SWECO har vurdert områdets verdi for reindrift, og skriver:

Influensområdet har funksjon som årstidsbeite både vår, sommer og vinter. Sentrale luftingsområder inngår i særverdiområder med en særlig viktig funksjon for reindriften (Landbruks- og matdepartementet, 2021). Sammen med tilstedeværelse av trekkleier indikerer

dette at influensområdet har stor verdi for reindrift. Influensområdet har også en funksjon som vinterbeite. Siden vinterbeiter er minimumsfaktor i distriktet, gjør det at influensområdet samlet er vurdert å ha svært stor verdi for reindrift (Statens vegvesen, 2018).

Effekter av et eventuelt kraftverk

I SWECOs konsekvensvurdering har de delt vurderingen av påvirkning fra et eventuelt kraftverk i tre, og vi har kort gjengitt det under:

- Anleggsfasen: sprenging og graving for å etablere vei, rørgate, dam og kraftverk. Vil gi direkte tap av begrensede beiter, som på sikt vil gro igjen. Støy og aktiviteter kan gi unnvikelseeffekter i områdene fra Kollsvikbugen, Øver-Skrovabakkan og dalsøkket rundt Ner-Skrovavatnet og muligens videre østover, og gi et midlertidig, betydelig tap av beiteareal. Unnvikelse avhenger av tidspunkt på året og dyrekategorier som blir forstyrret. Forstyrrelsene kan gi langtidseffekter, noe som trolig kan være mulig å unngå hvis anleggsarbeidet legges til perioder der det ikke er rein i området eller når den er lite sårbar. Tiltaket vil samlet føre til at reindriftsverdiene blir «noe forringet (midtre del) i permanent situasjon som følge av anleggsfasen, hvor risikoen for langtidseffekter med unnvikelse er utslagsgivende»
- Driftsfase uten tilbakeføring av anleggsvei: Kraftstasjon og veier vil gi noe arealbeslag og tap av beitearealer. Det er ikke planlagt at inntaksdammen skal gi et større vannspeil som hindrer passering av elva ved Agnettjønna eller beslaglegger beitearealer. Den direkte lokale påvirkningen på beiteressursene vurderes som ubetydelig. Det vil bli noe ferdsløst ifm drift og vedlikehold, trolig mest rundt kraftstasjonen i Kollsvikbugen, nært områder det allerede er aktivitet. Denne aktiviteten kan trolig koordineres med reindrifta og isolert sett vurderes drift og vedlikehold å berøre en liten del av beiteområdene. Veien vil imidlertid bedre tilgangen til området, både for å gjennomføre hogst (omtalt i søknaden) og økning av annen bruk av området. Dette er områder som i dag har mye kystskog med hengslav og er viktige beiter for reindrifta i tøffe vintre. Påvirkning fra dette vil gi tap av beite i influensområdet. SWECO vurderer at en eventuell kraftutbygging samlet vil føre til at reindriftsverdiene lokalt i influensområdet blir noe forringet (øvre del).
- Driftsfase med tilbakeføring av anleggsvei: Vurderingen forutsetter at veien tilbakeføres slik at den ikke gir økt tilgjengelighet for gående og med terrenggående kjøretøyer. Påvirkning fra drift og vedlikehold og arealbeslag vil være forholdsvis lik vurderingene for driftsfasen uten tilbakeføring. I tillegg vil sporet etter anleggsveien opp til anleggspunktet gro igjen og på sikt ha beiteverdi. Risikoen for unnvikelseeffekter for områdene øst for Agnettjønna vurderes som betydelig redusert, og det vil heller ikke være økt sannsynlighet for uttak av skog sammenlignet med dagens situasjon. SWECO vurderer at kraftverket med tilbakeføring av vei vil gi ubetydelig endring til en noe forringet situasjon for reindriftsverdiene.

Samlet belastning

De siste 12 årene er en rekke vann- og vindkraftverk innenfor Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt konsesjonsbehandlet, og både NVE og OED har slått fast at beiteressursene til distriktet er under sterkt press. Allerede i 2014 skrev NVE at eksisterende kraft- og infrastrukturinngrep trolig gir tap og driftsutfordringer som bidrar til at distriktet sliter med å få reinflokken opp mot det tillatte reintallet. I 2017 ga NINA ut rapporten «*Sumvirkninger ved bygging av vannkraft i Nordland*. En analyse av virkninger på reindrift, friluftsliv, landskap og berørte naturtyper» der det pekes på at de fleste årstidsbeiter i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt er under stor påvirkning fra eksisterende og planlagt kraftutbygging, hvor særlig dal-landskapene er utsatte. Studien peker på at det ikke er noen klar definisjon av hvor stor en påvirkning må være før det er snakk om en negativ grenseverdi for sumvirkning. OED har tidligere vurdert at sammenhengen mellom inngrepssituasjon og vanskene

med å opprettholde reintallet kan indikere at den regionale påvirkningen nærmer seg grensen for negative sumvirkninger.

SWECO skriver at det er vanskelig å fastslå sikkert hvilken påvirkning en eventuell bygging av Skråvadalen kraftverk vil ha for den samlede belastningen for reinbeitedistriktet, men basert på tidligere vurderinger mener de det er risiko for at utbyggingen bidrar negativt til den samlede belastningen. Summen av infrastruktur og aktiviteter i Bogadalen, Grytendalen og Kollsvikbugen er allerede betydelig og har gitt merkbare endringer i reinen sin beiteadferd i dalene. En eventuell utbygging av Skråvadalen kraftverk vil påvirke de siste dalførene i området, særlig om det bygges med permanent anleggsvei opp til Agnettjønnna.

SWECO skriver at unnvikelseeffektene kan føre til et betydelig tap av beite dersom summen av inngrep gjør at beiteområdene rundt Bogadalen, Grytendalen og Skråvadalen bare blir benyttet av den reinen som er mest robust for forstyrrelser. Sammen med tidligere kraftverkutbygginger, kraftlinjer, vei- og baneinfrastruktur og annen utbyggingsaktivitet er den samlede påvirkningen på beiteressursene i distriktet både gjennom lokale direkte effekter (arealbeslag og direkte forstyrrelser), indirekte lokale effekter (unnvikelseeffekter) og kumulative effekter (sumvirkninger) betydelige.

Vi har oppsummert SWECOs vurdering av konsekvensene for et eventuelt kraftverk i tabellen under:

Tiltak	Verdi	Påvirkning	Konsekvensgrad	Konsekvens
Uten tilbakeføring	Svært stor	Noe forringet (øvre del)	Betydelig miljøskade	Middels negativ konsekvens
Med tilbakeføring	Svært stor	Ubetydelig til noe forringet	Noe miljøskade	Noe negativ konsekvens
Tiltaket inkl samlet belastning				Ikke konkludert

Statsforvalterens vurdering

SWECO har skrevet et godt notat med gode vurderinger av hvordan et eventuelt kraftverk vil påvirke reindrifta i området. Selv om notatet ikke konkluderer på konsekvensen av tiltaket når samlet belastning tas i betraktning, vurderer vi at kunnskapsgrunnlaget nå er godt nok til å komme med en reindriftsfaglig uttalelse.

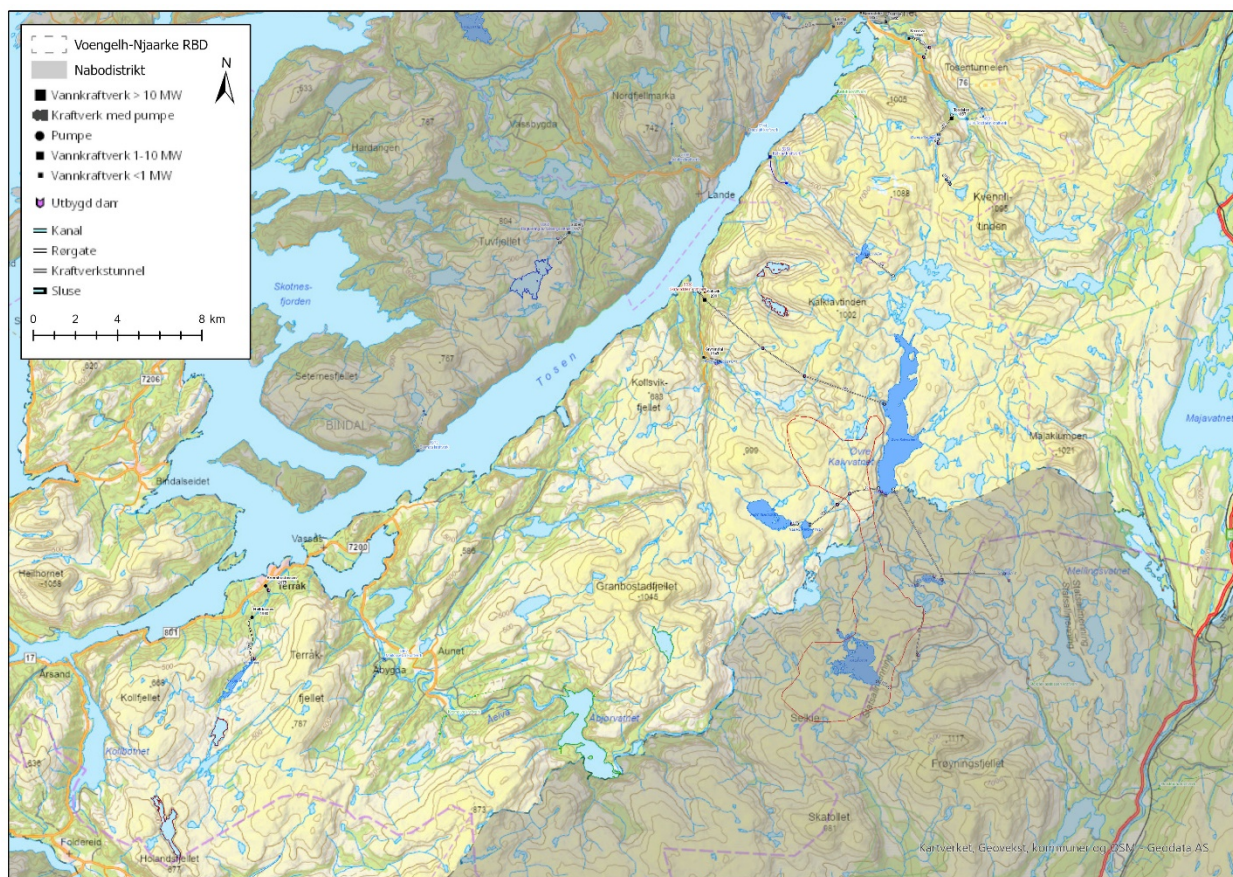
Vi vurderer at dette er en utbygging med forholdsvis moderate inngrep, som gir moderate mengder kraft. Installert effekt planlegges å være 4,5 MW og produksjonen er beregnet til 13,4 GWh der det meste produseres i månedene mai til september. Det skal ikke demmes ned større arealer, og inntaksdemningen blir liggende i et juv. Rørgata blir i underkant av 600 meter og skal graves ned. I søknaden legges det opp til permanent vei på 800 meter som også skal kunne brukes til hogst Skråvadalen og lette adkomsten for annen aktivitet. I ettertid er dette endret til å bli en midlertidig vei som skal tilbakeføres til naturlig tilstand.

Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt er Nordlands nest største distrikt med seks siidaandeler og øvre reintall på 2400. Distriktet er et langt og smalt helårsdistrikt (se figur 1) som har alle årstidsbeiter. Distriktet er preget av mange små og store inngrep, og beitene er svært fragmentert. De vestlige delene (vest for riksvei 17) har vindkraftverk, mye bebyggelse og hytter, samt jordbruk og industri. I den midtre delen (mellom riksvei 17 og E6) bor det færre folk og er mindre oppdyrkede arealer, men

det er til gjengjeld bygd svært mange kraftverk og områder med uttak av mineraler. Også her er det mange hytter. Den østligste delen av distriktet (øst for E6) er preget av mye fritidsbebyggelse, samt noen kraftlinjer og veier. Her er også en del jordbruk og mye skogbruk. Konsekvensene av dette er at reinen ikke lengre får den beiteroen den trenger, og at naturlig trekk og flyttemuligheter er vanskeliggjort. Siidaandelene kan ikke holde reinflokken samlet, og spesielt på vinteren må de dele seg opp og spre seg ut over de tilgjengelige områdene. Dette gir merarbeid da det er flere flokker som må følges opp, reinen blir mer utsatt for rovdyr og det blir flere konflikter med landbruk og andre interesser.

Figur 3 viser utbygginger i den midtre delen av Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt. Vi har også tatt med avslått vindkraftutbygging og avslåtte vannkraftverk i Åbygda og Tosdalen for å vise noe av trykket distriktet utsettes for. I tillegg til kraftutbyggingene kommer ulike inngrep som gruvedrift, veier, kraftlinjer og utleiehytter. Figuren viser tydelig at alle mer eller mindre større dalfører er berørt av ulike inngrep. Skråvadalen utgjør derfor et viktig restområde hvor reinen kan få ro.

Figur 3 viser kraftutbygginger i områdene rundt Skråvadalen.

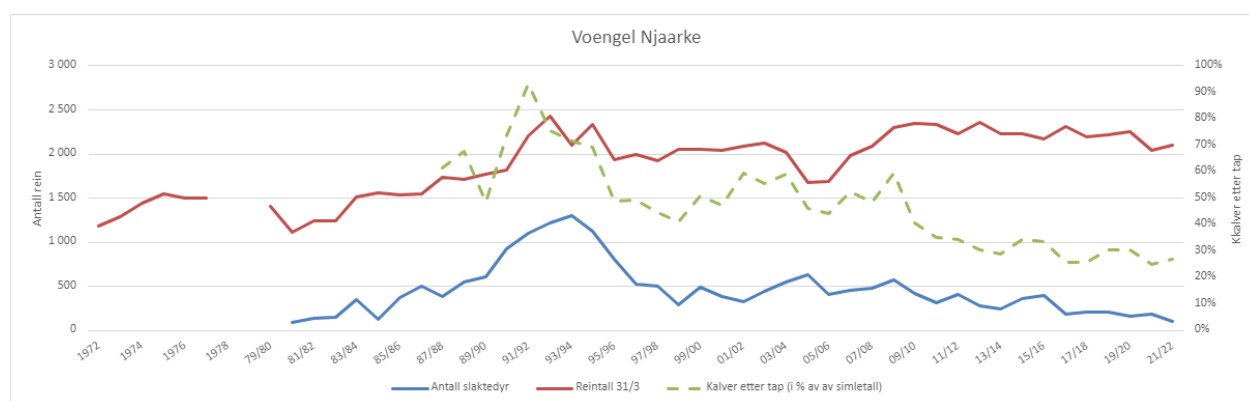
Vi har kjørt analyser av INON innenfor Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt for årene 1998, 2008 og 2018, vist i tabellen under. Flere av kraftverkene i områdene rundt Skråvadalen og veien innover Bogadalen er ikke med i datasettet fra 2018, så endringen er større enn det fremkommer i tabellen under. Tabellen viser både nedgang i villmarkspregede områder (mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep) og en økning i inngrepsnær natur (mindre enn 1 km unna tyngre tekniske inngrep).

Tabell 1 viser prosent av villmarkspreget og inngrepsnær natur i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt.

År	>5 km fra inngrep	< 1 km fra inngrep
1998	3,34	56,65
2008	2,79	57,42
2018	2,23	57,59

Figur 4 viser reintallsutviklingen i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt fra 80-tallet og frem til i dag. Tallene er basert på offisielle tall fra Reindriftenes ressursregnskap og Melding om reindrift. Grafen viser utviklingen tydelig. Reintallet har de siste 15 årene vært relativt stabilt, men antall kalver igjen etter tap og antall dyr tatt ut til slakt har blitt lavere og lavere. Om denne trenden fortsetter vil det snart ikke være dyr å slakte eller nok kalver som vokser opp til å opprettholde reintallet. Da vil ikke denne utviklingen være verken økonomisk eller kulturelt bærekraftig.

Figur 4 viser utvikling i reintall, kalveprosent og antall slaktedyr i Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt siden 80-tallet.

Vi har registreringer som tilsier at antall fredet rovdyr i distriktet har vært høvelig stabilt over år og ikke alene kan forklare denne utviklingen. Vi har kjørt GIS- og statistikkanalyser for å se om det er sammenheng mellom tyngre tekniske inngrep og produksjon i reindriften. Resultatene finnes i artikkelen «Er det en sammenheng mellom tap av reinkalver og nærhet til større tekniske inngrep?», utgitt av Statsforvalteren i Nordland i 2021. Analysene viser en stor sammenheng mellom tap av kalv og nærhet til tyngre tekniske inngrep. Artikkelen kan finnes her:

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/eb9fd9315d1f44caa7edcfea7fa6aa85/sammenheng-mellom-tap-av-reinkalver-og-narhet-til-storre-tekniske-inngrep.pdf>.

Distriktet er svært fragmentert og har få plasser reinen kan få ro over tid. Både NVE og OED har de siste 12 årene slått fast at beiteressursene til distriktet er under sterkt press. Allerede i 2014 skrev NVE at eksisterende kraft- og infrastrukturinngrep trolig gir tap og driftsutfordringer som bidrar til at distriktet sliter med å få reinflokken opp mot det tillatte reintallet. Det er svært vanskelig å si sikkert når den samlede belastningen for et reinbeitedistrikt blir for stor, men overlevelse av kalver kan være en god indikator. For Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt har overlevelsen av kalver og uttak av slaktedyr over tid blitt så lav at vi mener dette tydelig indikerer at de negative sumeffektene har blitt for store.

Selv om dette er ei utbygging med moderate inngrep, skriver SWECO at tiltaket vil føre til at reindriftsverdiene i influensområdet blir *noe forringet (øvre del)* om ikke anleggsveien tilbakeføres til naturtilstand. Om anleggsveien tilbakeføres til naturtilstand, vil de negative konsekvensene være noe mindre (*ubetydelig endring til noe forringet*). Dette vil forverre den vanskelige situasjonen som

NVE og OED har beskrevet ytterligere. På bakgrunn av dette fraråder vi at det gis konsesjon til bygging av Skråvadalen kraftverk.

Dersom det gis tillatelse, er det svært viktig at det settes vilkår som sikrer at reindrifta ikke blir skadelidende som følge av dette. Vilkårene må settes etter dialog med reinbeitedistriktet, og kan eventuelt være et tema når NVE konsulterer med reinbeitedistriktet. Vi vil imidlertid allerede nå spille inn et par punkter:

- Anleggsarbeidet bør primært gjennomføres veiløst for å redusere faren for sumvirkninger og langtidsvirkninger. Dersom det bygges anleggsvei opp til inntaket, må den tilbakeføres til naturtilstand. Dette må inkludere fjerning av fyllinger og skjæringer, ikke bare vanskeliggjøring for bruk av veien.
- Arbeidsperiodene må tilpasses reindrifta. Byggingen bør helst skje i perioder det ikke er rein her, alternativt i perioder reinen er mindre sårbar.
- Det må lages rutiner for god varsling av reindrifta så de kan samle og evt flytte rein om det er behov for det. Det er viktig at utbygger kompenserer for ulempene distriktet påføres.

Med hilsen

Katrine Erikstad (e.f.)
landbruks- og reindriftsdirektør

Stein Tage Domaas
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt v/ Nils Johan
Kappfjell

Bjørhusdalsveien 7890 NAMSSKOGAN
94